

高等学校试用教材

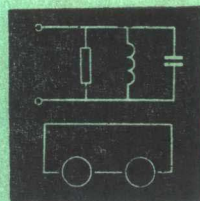
РУССКИЙ ЯЗЫК

哈尔滨工业大学外语第二教研室编

俄语

(第二外语用)

人民教育出版社

高等学校试用教材

俄 语

(第二外语用)

哈尔滨工业大学外语第二教研室编

人民教育出版社出版

新华书店北京发行所发行

人民教育出版社印刷厂印装

开本 850×1168 1/32 印张 15 字数 370,000

1980年1月第1版 1980年7月第1次印刷

印数 00,001--12,700

书号 9012·059 定价 1.30 元

前 言

本书是为高等工科院校已经学完第一外语，并经考核通过的学生编写的。经过 150 学时的学习，要求掌握基本语音、语法和词汇，为阅读俄语科技书刊打下初步的语言基础。

全书共 34 课。学时安排是：第 1 课和第 2 课每课 2 学时，第 3 课至第 18 课每课 4 学时，第 19 课至第 34 课每课 5 学时，加上机动 2 学时，共 150 学时。

第 1 课至第 4 课为语音教学内容，第 5 课至第 34 课为语法教学内容。第 4、12、18、27、34 课为复习课。

从第 3 课开始，每课编有语法句式，供语法教学后使用，作为巩固语法、进行语言练习的材料。每课的课文是全课的主要教学材料，应该精读，要求学生熟练掌握。课文题材侧重于物理方面的力学和电学等科普内容，并尽量选用了一些原文。课文中的词汇作了精选，大部分为基础词汇和科技常用词汇。语法句式和全部课文中共出现词汇 1056 个，都要求记忆。自第 16 课起，每课均有阅读材料，并配有注释，供学生泛读。每课的阅读材料和书后所附的 10 篇阅读材料中出现词汇 352 个，也列入总词汇表，供查阅用。

语法内容力求简明扼要，重点突出。考虑到学生大部分学过英语，所以对一些语法现象进行了俄英对比，以便于学习和掌握。但这种对比只限于教学的需要，使之有利于理解俄语的语法规则。

每课都有大量的练习，形式力求多样，供巩固和复习词汇、语音、语法之用。练习包括课上、课后、口头、笔头练习，可根据情况选用。

为巩固本书中所学的内容，培养初步阅读能力，书末附有 10 篇阅读材料，供学完本书后独立阅读之用。

学完本书后，学生应选择与本专业接近的材料，继续进行阅读，以不断积累词汇量，加深和扩大语法知识，培养阅读的熟练技巧，逐步达到顺利阅读俄语科技书刊的目的。

本书由哈尔滨工业大学鞠广茂、贺优、兰仁侠、刘静宇、王玉珍编写，经邓伊玲在语言方面进行了审阅修改；由合肥工业大学（主审）、黑龙江大学、东北工学院、天津大学、同济大学、南京工学院审阅。

在使用过程中，希望同志们指出本书的缺点和错误，并提出宝贵的意见。

编 者

一九七九年十一月

Алфавит

字 母		字 母 称	字 母		字 母 称
印刷体	书 写 体		印刷体	书 写 体	
А а	<i>А а</i>	а	П п	<i>П п</i>	пэ
Б б	<i>Б б</i>	бэ	Р р	<i>Р р</i>	эр
В в	<i>В в</i>	вэ	С с	<i>С с</i>	эс
Г г	<i>Г г</i>	гэ	Т т	<i>Т т</i>	тэ
Д д	<i>Д д</i>	дэ	У у	<i>У у</i>	у
Е е	<i>Е е</i>	йэ	Ф ф	<i>Ф ф</i>	эф
Ё ё	<i>Ё ё</i>	йо	Х х	<i>Х х</i>	ха
Ж ж	<i>Ж ж</i>	жэ	Ц ц	<i>Ц ц</i>	цэ
З з	<i>З з</i>	зэ	Ч ч	<i>Ч ч</i>	че
И и	<i>И и</i>	и	Ш ш	<i>Ш ш</i>	ша
Й й	<i>Й й</i>	и краткое	Щ щ	<i>Щ щ</i>	ща
К к	<i>К к</i>	ка	Ъ ъ	<i>Ъ ъ</i>	твёрдый знак
Л л	<i>Л л</i>	эль	Ы ы	<i>Ы ы</i>	ы
М м	<i>М м</i>	эм	Ь ь	<i>Ь ь</i>	мягкий знак
Н н	<i>Н н</i>	эн	Э э	<i>Э э</i>	э
О о	<i>О о</i>	о	Ю ю	<i>Ю ю</i>	йу
			Я я	<i>Я я</i>	йа

Письмо

Аа Ёё Вв Гг Дд Ее Ёё

Жж Зз Ии Ы Ъ ъ Лл

Мм Нн Оо Пп Рр Сс

Тт Уу Фф Хх Цц Чч

Шш Щщ Ъ ъ Ээ Юю Яя

а б в г д е ё ж з и й к л м н о п р

с т у ф х ц ч ш щ ъ ѣ ю я

Содержание

Урок 1	1
俄语字母的分类	
元音: а, о, у, э, ы, и	
辅音: б, п, д, т, в, ф, з, с	
音节和重音	
Урок 2	5
辅音: м, н, л, р, г, к, х, й	
元音: е, ё, ю, я	
硬音符号 ь 和软音符号 ь	
元音字母 о 在非重读音节的读音	
Урок 3	10
辅音: ж, ш, ч, щ, ц	
拼音表	
辅音的分类	
辅音的清化和同化	
书写示例	
Урок 4	17
拼音总表	
移行规则	
Упражнения для повторения	
Урок 5	24
Урок	
俄语的词类	
动词的变位	
动词的现在时	
副词的用法	
Урок 6	33
Наш институт	
名词、形容词、代词的性	

动物名词和非动物名词	
Урок 7	42
Завод	
名词、形容词、代词的数	
主语和谓语	
格的意义	
名词、名词性代词第一格的用法	
Урок 8	52
Мой друг	
名词、形容词、代词的第六格	
状语	
Урок 9	62
Электрическая энергия	
名词、形容词、代词的第四格	
及物动词和非及物动词	
补语	
名词、名词性代词第四格的用法	
带-ся 动词的分类	
Урок 10	73
На приборостроительном заводе	
名词、形容词、代词的单数第二格	
定语	
名词、名词性代词第二格的用法(一)	
Урок 11	83
Лаборатория точных приборов	
名词、形容词、代词的复数第二格	
名词、名词性代词第二格的用法(二)	
动物名词的第四格	
Урок 12	93
За модернизацию нашей страны	
Упражнения для повторения	
Урок 13	102

Промышленность Китая—раньше и теперь	
动词的过去时	
动词的将来时	
词的构成	
同根词	
Урок 14	113
Электрический ток	
动词的体	
动词的时间	
完成体的过去时和将来时	
Урок 15	125
Уголь	
名词、形容词、代词的第五格	
名词、名词性代词第五格的用法	
Урок 16	138
Самый удобный вид энергии	
名词、形容词、代词的第三格	
第三格的用法	
动词性合成谓语	
Электричество служит человеку	
Урок 17	152
Металлы и сплавы	
形容词的短尾	
简单句种类	
Металлы	
Урок 18	164
Автоматизация	
Упражнения для повторения	
Автоматика	
Урок 19	177
Законы Ньютона	
复合句	
关联词 который 的用法	

Закон инерции

Урок 20.....189

Электронные вычислительные машины

形动词

主动形动词的构成

主动形动词的用法

Электронные вычислительные машины

Урок 21.....202

Признаки силы

被动形动词的构成

被动形动词的用法

短尾被动形动词

Сила

Урок 22.....216

Огромный источник энергии

副动词

副动词的构成

副动词的用法

Энергия и её виды

Урок 23.....229

Общие свойства тел

形容词的级

副词的比较级

Немного о молекулах

Урок 24.....245

На чём же держится Земля

动词不定式的用法

Всемирное тяготение

Урок 25.....257

Трение

动词的式

Сила трения

Урок 26	269
Строение атомов	
定量数词	
不定量数词	
顺序数词	
Строение вещества	
Урок 27	282
Механическое движение	
Упражнения для повторения	
Механическое движение	
Урок 28	299
Закон взаимосвязи массы и энергии	
主从连接词	
关联词	
指示词	
Понятие об энергии	
Урок 29	312
Падение тел	
补语从句	
定语从句	
Сила и движение	
Урок 30	325
Атомные двигатели	
主语从句	
谓语从句	
Атомная электростанция	
Урок 31	337
Искусственные спутники Земли (1)	
状语从句 (一)	
Реактивный двигатель	
Урок 32	351
Искусственные спутники Земли (2)	

状语从句(二)

Орбита — путь корабля

Урок 33.....366

Направление электрического тока

带有数个从句的主从复合句

Количество электричества и сила тока

Урок 34.....379

Введение в курс механики

Упражнения для повторения

Предмет механики

Материалы для чтения394

1. Почему проводник обладает сопротивлением
2. Тепловое движение
3. Мощность двигателя
4. Образование химических элементов
5. Скалярные и векторные величины
6. Электрический ток в металлах
7. Понятие об электрическом поле
8. Закон всемирного тяготения
9. Работа и энергия
10. Длина и время

Приложения.....413

- 一、名词变格表
- 二、形容词变格表
- 三、代词变格表
- 四、数词表
- 五、前置词表
- 六、课堂用语

Словарь421

Словосочетания463

Урок 1

Фонетика

一、俄语字母的分类

俄语字母共有 33 个:

1. 元音字母

а о у ы э

я ё ю и е

2. 辅音字母

б в г д ж з л м н р й

п ф к т ш с х ц ч щ

3. 硬音符号 ъ

软音符号 ь

二、元音: а, о, у, э, ы, и

元音	相近似的 国际音标	发 音 要 领
а	[ɑ:]	口腔畅开, 舌自然展放, 舌尖接近下齿龈。
о	[o:]	口张开的程度比发 а 时小, 双唇稍向前伸, 成圆形, 舌根向软腭抬起。
у	[u:]	口张开的程度比发 о 时更小, 双唇向前伸出, 成筒状, 舌根抬向上腭。
э	[e]	口张得比发 а 时略小, 舌尖贴下齿内侧, 舌面稍向硬腭抬起。
ы	—	口微张, 舌稍向后缩, 舌面稍向硬腭抬起。
и	[i:]	口张开的程度与发 у 时相同, 双唇舒展, 舌面向前向上抬起, 舌尖稍触下齿。

三、辅音: б, п, д, т, в, ф, з, с

辅音	相近似的国际音标	发 音 要 领
б	[b]	双唇紧闭,略向前伸,气流有力地冲开双唇,声带振动。
п	[p]	口形和舌位与发 б 时相同,但声带不振动。
д	[d]	口稍张开,舌尖紧贴上齿,以气流的压力冲开,声带振动。
т	[t]	口形和舌位与发 д 时相同,但声带不振动。
в	[v]	下唇贴近上齿,形成缝隙,气流通过缝隙冲出,声带振动。
ф	[f]	口形和舌位与发 в 时相同,但声带不振动。
з	[z]	舌尖接触下齿,形成缝隙,气流通过缝隙冲出,声带振动。
с	[s]	口形和舌位与发 з 时相同,但声带不振动。

四、拼音表

拼音 辅音 \ 元音						
	а	о	у	э	ы	и
б	ба	бо	бу	бэ	бы	би
п	па	по	пу	пэ	пы	пи
д	да	до	ду	дэ	ды	ди
т	та	то	ту	тэ	ты	ти
в	ва	во	ву	вэ	вы	ви
ф	фа	фо	фу	фэ	фы	фи
з	за	зо	зу	зэ	зы	зи
с	са	со	су	сэ	сы	си

五、音节和重音

1. 音节

俄语单词可分音节。每个音节中必有一个元音,也可能有一个或数个辅音。因此,一个单词里有几个元音,就有几个音节。

只有一个音节的词,叫单音节词,如:

а (而), да (是), тот (那个)

由两个音节构成的词,叫双音节词,如:

э-то (这是), о-пыт (实验)

由两个音节以上构成的词,叫多音节词,如:

вы-со-та (高度), сво-бо-да (自由)

2. 重音

如果一个词中有两个或两个以上的音节时,其中必有一个音节读得重些、长些,这种音节,叫重读音节,即该词的重音。俄语的重音用“'”表示,如:

э́тот (这个), да́та (日期)

Упражнения

1. 拼读:

ба — па

зо — со

бу — пу

зэ — сэ

би — пи

зы — сы

ва — фа

до — то

ву — фу

дэ — тэ

ви — фи

ды — ты

2. 拼读:

ут

тут

тас

тып

нт

бнт

сос

фып

ат

зат

пус

сып

от

вот

вас

дып

3. 朗读单词, 注意重音:

э́та

фа́за

да́та

во́т

э́ти

вода́

ба́за

туда́

4. 划分单词的音节, 朗读, 注意重音:

это	этот	оси	сто
идут	свобода	свой	забота
запас	спасибо	опыт	высота

5. 把元音字母及辅音字母分别写在方块内:

б а в о л у з
и п ф ы т с э

元音字母						
辅音字母						

6. 用书写体把本课所学的字母分大、小写各写五遍。

Урок 2

Фонетика

一、辅音: м, н, л, р, г, к, х, й

辅音	相近似的 国际音标	发 音 要 领
м	[m]	双唇紧闭, 软腭下降, 气流从鼻腔流出, 声带振动。
н	[n]	舌尖紧贴上齿, 口微张, 气流从鼻腔流出, 声带振动。
л	[l]	舌尖紧贴上齿龈, 舌根向硬腭稍微抬起, 舌的两侧与牙齿间留有空隙, 气流从空隙间流出, 声带振动。
р	—	舌尖弯向硬腭前部与上齿龈之间, 呼出气流引起舌尖颤动, 声带振动。
г	[g]	舌后部与上腭接触, 气流将其冲开而出, 声带振动。
к	[k]	口形与舌位和发 г 时相同, 但声带不振动。
х	[h]	舌后部接近上腭, 形成缝隙, 气流通过缝隙而出, 声带不振动。
й	[j]	口形和舌位与发元音 и 相同, 但比 и 短。

二、元音字母 е, ё, ю, я 的读音

元音 字母	相近似的 国际音标	发 音 要 领
е	[je]	读成 йэ 相拼的音。
ё	[jo:]	读成 йо 相拼的音。
ю	[ju:]	读成 йу 相拼的音。
я	[ja:]	读成 йа 相拼的音。

[注] 字母 е, ё, ю, я 在读音上与字母 э, о, у, а 有对应关系; 字母 ы 和 и 之间也有类似的对应关系, 如:

э	о	у	а	ы
е	ё	ю	я	и